

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ**

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Національна еліта у боротьбі за державність і соборність України
1914-1921 рр.**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «032 Історія та археологія»
Спеціальність 032 Історія та археологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики
викладання історії
Протокол № 2 від 1 вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Національна еліта у боротьбі за державність і соборність України 1914-1921 рр.
Викладач (-і)	Кобута Степан Йосифович
Контактний телефон викладача	0342596001
E-mail викладача	stepan.kobuta@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	За графіком
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Українські національно-визвольні змагання 1917-1921 рр. були спрямовані на досягнення кількох основних завдань: здобуття національної державності України, її суверенітету і незалежності, об'єднання усіх українських етнічних земель в рамках єдиного державного організму. Ключову роль в організації революційного процесу, формуванні державницької і соціальної політики різних українських державних утворень належала політичним і громадським діячам, військовим, котрі формували в умовах боротьби верству національної еліти. Саме акценти на розуміння шляхів формування провідної верстви, визначення соціологічних портретів українських провідників революційної доби складають базову основу проблематики вивчення навчального курсу.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета курсу: оволодіння студентами поглиблених знань з історії національно-визвольних змагань українців; формування всесторонньо розвинутої особистості з глибокими національно-патріотичними орієнтирами, усвідомлення приналежності до соціально-професійної групи вітчизняної освітньої і наукової інтелігенції.</p> <p>Цілі курсу: засвоїти основний масив знань; вміти застосовувати критичний підхід для аналізу державотворчих і суспільних процесів; опанувати навички наукового пізнання дійсності.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен <i>знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – основні етапи й процеси розвитку політичної і військової боротьби за українську державність у визначений період; – базові факти і хронологію, причинно-наслідкові зв'язки важливих історичних подій; – наукові підходи оцінок ролі представників вітчизняної еліти; – провідних українських політичних, державних, військових культурних діячів, їх місце в історичному процесі. <p><i>вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – пояснити специфіку становища українських земель та народу у конкретно-історичних умовах; – аналізувати тенденції розвитку і проблеми національно-визвольного руху; – володіти знаннями і методикою складання біографічних портретів представників вітчизняної еліти; – застосовувати набуті знання при підготовці наукових повідомлень з актуальних питань. 	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватися.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

технологій, до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому і сучасному.

СК 9. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати йф знання у професійній діяльності.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуації з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	032 Історія та археологія	3	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Початок формування національно-визвольного руху. Українські політики у роки Першої світової війни	2	2	6
Тема 2. Національні провідники Української Народної Республіки	2	2	8
Тема 3. Українські діячі в часи гетьманської держави	2	2	8

П.Скоропадського			
Тема 4. Політична еліта Західно-Української Народної Республіки	2	2	8
Тема 5. Українські діячі УСРР		2	6
Тема 6. Командна еліта українського війська	2	4	8
Тема 7. Провідники українського повстанського руху	2	2	8
Тема 8. Українські культурні і церковні діячі в умовах української революції		2	8
ЗАГ:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Критерії поточного оцінювання:</p> <p>Відповідно до <i>Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»</i> та <i>Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</i> знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> – «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; – «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
--	--

Вимоги до письмових робіт	Проводяться у тестовому режимі в системі дистанційного навчання університету. Оцінюються за 100-бальною шкалою.
Семінарські заняття	Оцінювання роботи здійснюється за п'ятибальною шкалою. Передбачає обговорення проблемних питань на задану тематику, участь в дискусії, виступи (презентації) за темами індивідуальних завдань.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх форм роботи, відсутність негативних оцінок, невідпрацьованих пропущених занять, отримання загальної суми балів не нижче 26 балів.
Підсумковий контроль	<i>Форма контролю – залік;</i> <i>Форма здачі комбінована.</i> Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проектів та контрольних (тестових) завдань. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи проводяться у формі тестування в електронній дистанційній системі <https://d-learn.pnu.edu.ua>

Академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: Ознайомитися з даними положеннями можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять обов'язкове. У випадку пропуску відпрацьовується тема пропущеного заняття у визначені час та спосіб (конспект підготовки, усна співбесіда, тестування)

Неформальна освіта: вітається проходження навчальних курсів в з використанням різних освітніх платформ. Зараховуються, як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, які відповідають програмі навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

Архирейський Д. В. Білий рух у політиці Української Держави (за журналами засідань гетьманської Ради Міністрів). *Проблеми політичної історії України*: зб. наук. пр. / редкол.: О. Б. Шляхов (відп. ред.) [та ін.]. Дніпропетровськ: Грані, 2018. Вип. 13. С. 155–170.

Багрянні жнива Української революції: 100 історій і біографій учасників Визвольних змагань: Воєнно-історичні нариси / Р. М. Коваль. 2. вид., випр. і доп. К. : Діокор, 2006.

Верстюк В. Українська революція: історичне значення та уроки Україна в революційних процесах перших десятиліть ХХ століття: збір. Київ: Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2007. С. 33–43.

Винниченко В. Відродження нації (Історія української революції [mareць 1917 р. – грудень 1919 р.]): у 3 ч. Київ; Відень, 1920. URL: <http://exlibris.org.ua/vinnichenko/index.html>

Волковинський В. М. «Набат», конфедерація анархістських організацій України. Енциклопедія

історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (гол.) та ін. Київ: Наукова думка, 2003. Т. 1: А-В. 688 с. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=166> ISSN 2409-3661 .

Горе переможеним. Репресовані міністри Української революції: [архів. док.] / [авт. та упоряд.: А. Когут (відп. упоряд.) та ін. ; редкол.: Г. Боряк та ін.] ; Галуз. держ. архів Служба безпеки України [та ін.]. Київ : К.І.С., 2018.

Затонський В. Із спогадів про українську революцію. Архіви України. 1990. № 4. С. 53–72; 1991. № 1. С. 57–68; № 3. С. 59–70.

Коновалець Є. Причинки до історії української революції. Прага: Накладом Проводу українських націоналістів, 1928. 39 с.

Лисяк-Рудницький І. Українська революція з перспективи сорокаліття. Історичні есе: в 2 т. Київ: Основи, 1994. Т. 2. С. 39–51.

Мазепа І., Феденко П. З історії української революції (Відбиток із збірника пам'яті Симона Петлюри). Прага, 1930. 94 с.

Мироненко М. Українська національна революція. Мюнхен, 1951. 32 с.

Назарук О. Рік на Великій Україні. Спомини з української революції. Відень, 1920. 344 с.

Петрів В. Спомини з часів української революції 1917–1921 рр. Ч. 1. Львів, 1927. 180 с.; Ч. 2. Л., 1928.

Петрів М. Й. Українські адвокати: державні, громадські, політичні та культурно-освітні діячі кінця ХІХ - першої половини ХХ ст. Кн. 1. Київ: Вид-во «ЮСТІНІАН», 2014.

Річицький А. Центральна Рада від лютого до жовтня. Нарис з історії української революції. Харків, 1930.

Солдатенко В. Ф. Українська революція. Історичний нарис. Київ: Либідь 1999. 976 с.

Солдатенко В. Ф. Українська революція: концепція та історіографія. Київ : Пошуково-видавниче об'єднання «Книга пам'яті України», Просвіта, 1997. 416 с.

Солдатенко В.Ф. Проект "Україна", 1917 - 1920 рр. Постаті . Кіровоград : Імекс, 2013.

Солдатенко В.Ф. "Gloria Mundi". Політична еліта українського державотворення революційної доби (короткі нариси-портрети. 1917-1920); НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. - Київ : Наукова думка, 2021.

Таємний легіон Української революції : [докум.-публіцист. нариси] / Олександр Скрипник. Київ: Ярославів Вал, 2015.

Тинченко Я. В. Військово-морські сили України. 1917-1921: науково-популярне видання. К.: Темпора, 2012.

Тинченко Я. Ю. Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917-1921). Кн. 1 (2007), Кн.2 (2007).

Христюк П. Замітки і матеріали до історії Української революції: у 4 т. Відень: Укр. соціологічний ін-т, 1921–1922.

Викладач

доцент *Кобута С.Й.*